



## Zprávy, informace, oznámení

## Za profesorem Karlem Kapounem

Dne 8. 9. 1999 odešel nečekaně ve věku nedozrálých 60 let prof. RNDr. Karel Kapoun, CSc., děkan Pedagogické fakulty Ostravské univerzity. Odborník, pedagog, předvídavá osobnost, kolega plný dalších plánů a myšlenek.

Pan děkan velmi usiloval o nové pojetí přípravy učitelů i jejich celoživotního vzdělávání. Podněcoval proto hojnou spolupráci mezi pedagogickými fakultami v České republice. Často navštěvoval pedagogickou fakultu naší univerzity a pomáhal nám dosáhnout řady společných záměrů.

V jeho osobě ztrácíme vynikajícího člověka, na něhož budeme dlouho a rádi vzpomínat.

Doc. J. Šteigl, CSc., děkan PdF UP  
Foto archiv PdF UP

## Exkluzivní předplatné pro studenty

Stejně jako v loňské sezoně i letos nabízí olomoucké Moravské divadlo všem studentům Univerzity Palackého exkluzivní předplatné.

Studenti UP si po předložení vysokoškolského indexu budou v knihkupectví Student-centrum (Křížkovského ul.) či v pokladně MDO moci až do konce října zakoupit blok s deseti kupóny v hodnotě 200, Kč (navštěva jednoho představení je tak přijde na 20 korun) a podle svého uvážení shlédnout, třeba i opakovaně, v sezoně 1999/2000 kterýkoli z titulů aktuálního repertoáru Moravského divadla Olomouc.

-pen-

## Změna termínu

Upozorňujeme zájemce o cyklus přednášek a seminářů **Otázky soužití v pluralitní a multikulturální společnosti**, který pořádá Projekt romského vzdělávání Katedry sociologie a andragogiky FF UP, že **začátky jednotlivých přednášek byly přesunuty na 10.30 hod.** Ostatní informace, zveřejněné v minulém čísle Žurnálu UP zůstávají v platnosti.

-red-

## Jen několik řádků

## Úspěch

Neví o tom zatím víc, než vyšlo v Žurnálu UP (č. 2, s. 2), fakultě to může přinést peníze a zvýšit prestiž – řekl prorektor RNDr. J. Tillich ke zprávě, že Lékařská fakulta UP byla zařazena do programu vlády USA na podporu vysokoškolského vzdělání. Je to především zásluha doc. Vičara, tajemníka Ing. Přídala, kteří perfektně zpracovali materiály, a prof. Duška, který celou akci zahájil – dodává děkanka prof. Mačáková.

Je to úspěch hodný pozornosti. Přesahuje rámec jedné fakulty a zvyšuje mezinárodní renomé celé univerzity. Dosvědčuje srovnatelnost studia lékařství na naší univerzitě s americkým a ukazuje cestu k internacionalizaci univerzity ve studijní oblasti.

Na Lékařské fakultě UP probíhá výuka zahraničních studentů v anglickém jazyce již sedm let. Teď se mezi nimi asi brzy objeví také mladí Američané.

M. Hejtmánek

## Navštěva prof. Glücka na FF UP

V úterý 5. 10. 1999 navštíví Katedru germanistiky FF UP profesor Glück z univerzity v Bamberku a vystoupí s přednáškou na téma *Über die Anglizismen im heutigen Deutsch*.

Všichni zájemci o přednášku významného lingvisty jsou zváni na 11. 30 hod. do učebny č. 7 předního traktu FF UP (Křížkovského 8).

-kříž-

## Informace o podpoře výzkumu

Národní výzkumná centra, jejichž vytváření nedávno uvítala ČR jako snahu vlády ČR o posílení prostředků na výzkum a vývoj (viz. Žurnál UP č. 3/9), budou představovat významný zdroj prostředků pro výzkum na vysokých školách.

MŠMT ČR zahajuje diskusi o koncepci těchto center. Informace včetně formuláře jsou vystaveny na internetové adrese <http://www.msmt.cz/cp1250/skupina3/Veda/DomPr/Default.htm>.

-kl-

## Přednáškový cyklus Katedry botaniky PŘF UP

Přednáškou Mgr. D. Friedeckého byla ve středu 29. 9. zahájena na PŘF UP v Holici sérií odborných přednášek Katedry botaniky – Laboratoře růstových regulátorů PŘF UP. Cílem tohoto cyklu je – tak jako v minulých letech – představit veřejnosti hlavní oblasti zájmu Laboratoře a nastínit zaměření pracovišť, se kterými spolupracuje.

Přednášky se budou konat vždy ve středu od 16 hodin v budově A PŘF UP v Holici (učebna č. 502 – přízemí).

Všichni zájemci jsou srdečně zváni.

-lrr-

Pozn. red.: Jednotlivé autory a témata přednášek budeme pravidelně uveřejňovat v rubrice Žurnálu UP ... a tento týden...

Děkan Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci vypisuje

## výběrové řízení

na obsazení míst vysokoškolských pedagogů:

**na místo asistenta nebo odborného asistenta pro obor**

- syntax a teorie textu (Katedra bohemistiky)
- novější česká literatura (Katedra bohemistiky)
- anglický jazyk (Katedra anglistiky a amerikanistiky)
- nizozemská a vlámská literatura (Katedra germanistiky)
- japanologie (Kabinet Dálného východu)
- mikro- a makroekonomie – výuka v anglickém jazyce (Katedra politologie a ES)
- anglický a španělský jazyk (Katedra politologie a ES)
- dějiny filmu s mezioborovými vztahy k divadlu a literatuře (Katedra dějin a teorie dramatických umění)
- historie novověku se specializací na dějiny 19. století (Katedra historie)
- sociologie masmédií (Katedra žurnalistiky)
- statistika, personální management, operační výzkum (Kabinet aplikované ekonomie)
- operační management, strategický management, bankovníctví, burza a cenné papíry (Kabinet aplikované ekonomie)
- účetnictví, veřejná a regionální ekonomika (Kabinet aplikované ekonomie)
- sociologie vzdělávání a vzdělávací strategie a základy andragogiky (Katedra sociologie a andragogiky)
- sociologie výchovy, psychosociální výcvik a gerontologie (Katedra sociologie a andragogiky)
- postmoderní sociologické směry (Katedra sociologie a andragogiky)
- hudební kritika a popularizace hudby (Katedra muzikologie)

**na místo odborného asistenta nebo docenta pro obor**

- dějiny novodobé filozofie (Katedra filozofie)

Požadavky: VŠ vzdělání v příslušném oboru, praxe, publikační činnost, případně započaté doktorské studium.

Příhlášky do výběrového řízení doložené osobním dotazníkem, životopisem, dokladem o vzdělání, přehledem praxe a publikační činnosti přijímá personální oddělení Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Křížkovského 10 (PŠČ 771 80) nejpozději do čtyř týdnů po uveřejnění.

Doc. V. Řehan, CSc.,  
děkan FF UP



Dne 23. 9. proběhla v budově Katedry optiky PŘF UP demonstrace digitálního přenosu barevné fotografie na obrazovky osobního počítače: na svitkový film (tzn. střední formát) snímá fotoaparát nasvícený předmět; na zadní stěně fotonipístroje byla upevněna digitální zadní stěna propojená s obrazovkou počítače, na níž se promítal snímávaný obraz s profesionálně vysokou rozlišovací schopností. Zařízení bylo výrobkem firmy Phase One.

Text a foto -tj-

## Zprávy, informace, oznámení

## Novinky brněnského Akademického informačního centra

V Akademickém informačním centru (AIS) se ani v letních měsících nezahálelo, právě naopak, připravili jsme pro zájemce o studium v zahraničí několik novinek.

Upravili a rozšířili jsme **databázi stipendií** na naší internetové stránce, na které můžete pomocí jednoduchého vyhledávacího programu získat přehled o stipendijních programech v různých zemích světa. Stačí zadat název země, studijní obor, jazyk a dozvíte se nejdůležitější informace o stipendiu a kontaktní adresu instituce. V současné době obsahuje databáze více než 500 druhů stipendijních programů. Pokud budete mít zájem o podrobnější informace, můžete se obrátit na AIC, kde jsou uloženy materiály ke každému stipendiu.

Na podzim připravuje AIC druhé rozšířené vydání publikace **Za studiem do ciziny**. Kniha vyjde v brněnském nakladatelství Doplněk a najdete v ní informace o vysokoškolském studiu v 17 zemích světa, podrobnosti týkající se přihlašovacího procesu a financování studia, informace o vizech a pojištění, kontaktní adresy, informace o testech potřebných k přijetí na zahraniční vysokou školu a programy nadací v České republice, které podporují studijní pobyty v zahraničí.

V září loňského roku uvedlo AIC do provozu svou **internetovou stránku**. Poskytuje základní informace o studiu v zahraničí studentům, vysokoškolským učitelům i absolventům vysokých škol z celé naší republiky. Během jediného roku jsme na ní zaznamenali více než 17 000 vstupů. Za měsíc si stránku prohlédne minimálně 1400 zájemců. S radostí jsme uvítali oznámení v odborném časopise *Internet*, kde byla internetová stránka AIC vyhodnocena

jako jedna z nejlepších. Tento zájem a odborné hodnocení nás samozřejmě zavazuje, abychom její obsah dále zdokonalovali a snažili se odstranit případné nedostatky. Proto uvítáme všechny Vaše připomínky týkající se jak stránek samotných, tak také rozesílaných informací.

Všichni vysokoškolské pedagogové, studenti a akademikové mají možnost přihlásit se na nově vytvořenou **e-mailovou konferenci „Study-x“**. Jejím prostřednictvím rozesílá AIC informace týkající se vysokoškolského studia v zahraničí, zejména o stipendijních a grantových programech. Zájemci se mohou zaregistrovat na adrese: <http://www.onelist.com/subscribe/study-x>.

I v letošním akademickém roce bude AIC pokračovat společně s Fulbrightovou komisí v **přednáškách o studiu v zahraničí na vysokých školách**. Pokud bude mít vaše univerzita nebo fakulta zájem o přednášku určenou především studentům, rádi se s vámi domluvíme na dalších podrobnostech.

Na internetové stránce AIC jsme uveřejnili  **nabídku inzerce** pro firmy, vzdělávací instituce a organizace, které se zaměřují na mladé lidi. O podmínkách se dočtete na našich webových stránkách: <http://www.ecn.cz/aic>.

Přejeme všem pedagogům a studentům úspěšné zahájení nového akademického roku.

Se svými dotazy se můžete obrátit na adresu AIC: Akademické informační centrum, Radnická 8, P. O. Box 735, 663 35 Brno, tel. 05/42 21 23 14, fax: 05/42 21 20 84, e-mail: [janhus@janhus.anet.cz](mailto:janhus@janhus.anet.cz), <http://www.ecn.cz/aic>.

R. Dohnalová,  
ředitelka AIC

## Stručně

V průběhu minulého týdne se ve Zlatých Horách uskutečnilo **XI. mezinárodní sympozium o speleoterapii**, na jehož organizaci se podílela také Lékařská fakulta UP.

V rámci zakončení sympozia *Trinationales Europa-project*, pořádané PdF UP ve spolupráci s německými a polskými vysokoškolskými pracovišti se 30. 9. 1999 uskutečnila **přednáška prof. P. Pítharta** na téma *Němci, Poláci a Češi – jak jedni druhé vidí*.

**Pohár 17. listopadu ve vodním slalomu** pořádala ve dnech 2. – 3. 10. fakulta tělesné kultury UP – Akademik centrum v Olomouci-Hynkavě.

V brněnském hotelu Voroněž probíhá ve dnech 1. – 2. 10. konference České společnosti otorinolaryngologie, České společnosti pneumofiziologie a Kliniky TRN LF UP s názvem **Moravskoslezské dny**.

Od 7. 10. do 7. 11. 1999 proběhne ve Vlastivědném muzeu v Olomouci výstava s doprovodným cyklem přednášek **Cestovatelé v Jižní Americe**, které uspořádá Katedra historie FF UP ve spolupráci s VMO.

-mav-



V úterý 28. 9. 1999 předal rektor UP prof. L. Dvořák, CSc., zlatou medaili Za zásluhy o rozvoj UP (Pro merito) doc. MUDr. Sylvii Fialové, CSc., jako výraz ocenění její činnosti na 1. stomatologické klinice LF UP, kde pod jejím vedením vyrostla řada odborníků pro pedostomatologii. Doc. S. Fialová je uznávanou odbornicí jak v České republice, tak i v zahraničí. Podílela se na koncepci předmětu „Preventivní stomatologie“ na LF UP, je spoluautorkou skript k tomuto předmětu a celostátní učebnice „Základy preventivní stomatologie“.

-red-  
Foto -tj-

## Z redakční rady

Redakční rada Žurnálu UP se na své schůzi 20. 9. setkala s vedením PdF UP. Společně jednali o tom, jak zlepšit spolupráci mezi fakultou a univerzitním listem. Děkan doc. J. Šteigl se vyslovil pro otevřenost, kritičnost a transparentnost na celé univerzitě, také na stránkách Žurnálu UP. Žurnál UP vítá příspěvky tohoto typu, také by si přál více příspěvků o aktuálních výsledcích vědecké a výzkumné práce na fakultě, o řešených projektech, záměrech i o čerstvě vydaných závazných publikacích. Hovořilo se o malé odezvě ankety a bylo zdůrazněno, že nejen z technických důvodů jsou vždy výhodnější tři články krátké, než jeden dlouhý, který zpravidla nutno redakčně kráť.

-red-

## Hodnocení vnitřních grantů UP za rok 1998 /IV/

Dva milióny korun vydělila Vědecká rada UP na vnitřní granty pro rok 1998. I v tomto čísle Žurnálu UP pokračujeme v přehledu výstupů z těchto grantů podle příslušnosti k jednotlivým fakultám:

## Lékařská fakulta (dokončení)

3. **Mgr. Petr Kopeček**: *Termosenzitivní a termotolerantní mutanti Trichophyton mentagrophytes*  
Přidělena částka: 52 tis.

**Výstup**:  
Kopeček P., Wigel E., Raška M.: *Detection of Antigens in Mycelial and in Arthroconidial Phases of Trichophyton mentagrophytes*; *Folia Microbiologica*, 43(6), 1998, 702–706.

4. **Mgr. Jiřina Procházková**: *Korelace apoptozy a proliferace v základech končetin a axiálního skeletu lidských zárodků*  
Přidělena částka: 65 tis.

**Výstup**:  
Lichnovský V., Procházková J., Nepožitková D., Erdősová B., Černochová B., Pospíšilová E., Kolář Z.: *The role of apoptosis and its regulating genes in the early embryogenesis of man*. Qualitative and quantitative study. *General Physiology and Biophysics* – v tisku.

Procházková J., Erdősová B., Nepožitková D., Vojtěšek B., Lichnovský V.: *Quantitative Evaluation of the Apoptotic Level in the Some Organs of Human Embryos*; připravuje se do tisku v Acta Univ. Palacki. Fac. Med.

## Filozofická fakulta

1. **Mgr. Dieter Schallner**: *Recepte katolického modernismu v českém prostředí*  
Přidělena částka: 125 tis.

## Výstup:

P. Marek, L. Soldán, D. Schallner: *Karel Dostál Lutínov* (monografie); Arca Třebíč 1999.

2. **PhDr. Petr Hanuška**: *Časopis ALUZE*

Přidělena částka: 85 tis.

## Výstup:

Vydán časopis ALUZE (3 čísla).

3. **Mgr. Daniel Marek, M. A.**: *Politické strany, jejich místo a úloha v české politice*

Přidělena částka: 125 tis.

## Výstup:

*Politické strany na našem území v letech 1860–1998*; Rosice Olomouc 1999 (monografie).

*Současný stav a perspektivy zkoumání politických stran na našem území*; Sborník z konference konané v Olomouci ve dnech 20. – 21. října 1998.

4. **Mgr. Martin Elbel**: *Výzkum československého exilu*

Přidělena částka: 45 tis.

## Výstup:

Spolupráce na vydání dvou publikací:  
*Petr Zenkl, mozaika vzpomínek*; vydalo Centrum pro exilová studia v Olomouci 1998

*Pramenná základna pro zkoumání krajanských spolků ke Svjcarsku; vyjde ve sborníku Češi v cizině* (sborník Etnografického ústavu AV ČR).

## Právnická fakulta

1. **Mgr. Petr Šuta**: *Komparace metod komunikace*

Přidělena částka: 89 tis.

## Výstup:

Šuta, P.: *Komparace metod komunikace*; Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, řada Iuridica č. 1/1999; (přijato k publikaci).

Dokončení v příštím čísle

## Události



V pondělí 27. 9. 1999 se v knihovně Centra pro srovnávací kulturní studia FF UP uskutečnilo setkání světoznámé básnířky a performerky Ruth Weissové se studenty FF UP. V tentýž den večer mohli zájemci shlédnout její vystoupení v olomouckém Jazz Tibet Clubu.

-red-  
Foto -tj-

### Celostátní konference lékařské genetiky

Dokončení ze str. 1

poetického traktu a ve své přednášce uvedla jak genetické aspekty těchto vad, tak možnosti prenatalní diagnostiky a postnatalního managementu závažných uropathií.

Poslední den byl věnován prenatalní diagnostice vrozených vývojových vad. Dvě úvodní přednášky – autorů Caldy (Praha) a Všetického (Ostrava) se zabývaly etickými aspekty na tomto poli. V případě sekundární prevence některých defektů může jít o velice palčivé otázky, jejichž řešení mnohdy vyžaduje globální multidisciplinární pohled. Dr. P. Polák se s kolektivem spoluautorů ve svém sdělení zamýšlel nad významem ultrazvuku prvního trimestru gravidity pro prenatalní diagnostiku Downova syndromu a dalších chromozomálních aneuploidií.

Posterová sekce byla velmi kvalitní a efektivní. Účast deseti vystavujících firem představovala příjemné osvěžení v nabitěm vědeckém programu.

O společenský program se postarala (ve středu) jazzrocková formace *Fussissimo* vedená R. Mlynářem. V příjemných prostorách Muzea umění si osvěžili jazzmani nakonec zajímali s ad hoc vytvořeným kombem z řad posluchačů.

Ve čtvrtek večer odvezly autobusy většinu účastníků do velkolepých prostor starobylého hradu Bouzov. Ten hostům nabídl nejen fascinující podívanou na pohádkové exteriéry, ale též plně stoly v rytířském sálu, kde se konal vsutku štědrý raut. Bylo opravdu těžké rozpoltit svou pozornost mezi nejroztodivnější kulinářské speciality a bojovně klání skupiny historického šermu či sličné pozadí bílé paní, která na nadšené hosty tu a tam jukla zpoza stěny.

Snad nebude působit nabubřele, když se závěrem pokusím popsat více než spokojené reakce loučících se účastníků slovy Dr. R. Haluzy z Hradce Králové, který mi sdělil: *Uspořádat konferenci na podobné úrovni bude v budoucnu velmi těžké...*

MUDr. P. Polák,  
Ústav lékařské genetiky a fetální medicíny LF UP

## Spolupráce v rámci programu Socrates Lingua B

V pondělí 13. září přicestoval do Olomouce na týdenní návštěvu pan Roger Ebbatson z Worcesteru. Cílem jeho služební cesty byla zejména Katedra anglického a německého jazyka PdF UP, která je společně s jeho domovským pracovištěm zapojena do programu *Socrates Lingua B*, což je program zaměřený na mobilitu studentů. V tomto případě dvě studentky angličtiny na PdF vycestují na půlroční stáž do Velké Británie, kde budou studovat literaturu anglicky mluvících zemí, a naopak studenti z Británie přijedou do Olomouce, konkrétně pak na Katedru politologie FF UP. Program návštěvy prof. Ebbatsona byl tedy zaměřen

hlavně na jednání s Katedrou anglického a německého jazyka PdF UP a Katedrou politologie FF UP, přičemž si všechny zúčastněné strany vyměnily množství informačních materiálů vztahujících se k budoucí výměně studentů. Pan Ebbatson projevil zájem seznámit se také s ubytovacími a stravovacími možnostmi v rámci UP a dlužno říci, že byl standardem poskytovaných služeb příjemně překvapen. Vedle pracovních setkání na univerzitě pan Ebbatson také poznával Olomouc jako město a v rámci návštěvy ČR zavítal i do Brna.

PhDr. S. Obenausová,  
PdF UP

## Vysokoškolští pedagogové z ČR na PdF UP

Na prahu nového akademického roku (14. 9. 1999) se uskutečnil jednodenní seminář vysokoškolských pedagogů zaměřený na problematiku učení o přírodě a společnosti v přípravě učitelů primárního vzdělávání, a to v prostorách Katedry učitelství 1. stupně ZŠ PdF UP, která jako koordinační pracoviště v ČR koncepčně a organizačně zajišťuje pravidelné celostátní semináře zástupců kateder k nejrůznější specifické problematice vzdělávání budoucích učitelů primární školy. V příznivém pracovním ovzduší za účasti proděkanů PdF UP PaedDr. M. Musilové, Ph.D., vedoucí katedry doc. PhDr. A. Nelešovské, CSc., a pedagogických pracovníků katedry včetně zástupců z pedagogických fakult TÚ Liberec, MÚ brno, OU Ostrava a JU České Budějovice bylo

zhodnoceno zastoupení disciplín učení o přírodě a společnosti v pregraduální přípravě učitelů primárního vzdělávání v ČR. Diskutovalo se také o současných vědecko-badatelských aktivitách a možnostech společných perspektiv pro badatelskou činnost na počátku příštího století. Stranou nezůstala ani problematika studijních, odborných a jiných textů a materiálů z oblasti učení o přírodě a společnosti a její zastoupení v ČR i v zahraničí a otázky týkající se oboru vzdělávání učitelů 1. stupně základní školy v celostátním měřítku.

-kzš-

## VIII. sjezd českých historiků

Ve dnech 10. – 12. 9. 1999 proběhl v Hradci Králové VIII. sjezd českých historiků, jehož úkolem bylo bilancovat stav této vědy a zároveň nastínit její perspektivy do nového století.

Olomoucké historické pracoviště UP bylo na sjezdu výrazně zastoupeno jak učiteli Katedry historie, tak mladými absolventy olomouckého učení, účastníky doktorského studia, a dokonce i některými studenty jednooborového magisterského studia historie. Tato vysoká početní olomoucká účast nebyla pouze pasivní, ale odpovídala jí i pracovní aktivita na sjezdu.

V jednom ze dvou jednacích bloků prvního sjezdového dne, který byl zaměřen na pozici regionálních dějin, přednesl za olomoucký Kabinet regionálních dějin zásadní teoretický referát doc. J. Schulz (za spoluautorství prof. M. Trapla a doc. J. Bartoše).

V sobotním druhém sjezdovém dni, který probíhal odděleně v šestnácti sekcích, vystoupili olomoučtí historikové v několika sekcích buď s tematickými referáty nebo v diskusi informovali o svém výzkumu a jeho výsledcích. V mediivistické sekci vystoupil s referátem o rozložení feudálního majetku na Moravě ve 14. – 16. století dr. D. Papajík, v sekci dějin 1. republiky prof. M. Trapl rozebral problematiku náboženství ve středoevropském prostoru. Prof. M. Trapl snad jako jediný z celého sjezdu měl ne jeden, ale dva referáty. Ve svém druhém vystoupení, tentokrát na sekci soudobých dějin, informoval o problémech s výzkumem poválečného exilu.

V sekci environmentálních dějin byli zasedacími diskutéry doc. J. Schulz a doc. J. Bartoš, v sekci dějin žen pak dr. J. Burešová.

Pravý vrchol sjezdu proběhl třetí zasedací den, kdy vystoupili s hlavními referáty brněnský profesor J. Mezník, který zdůraznil nutnost etiky historické práce, a pražský profesor J. Petráň, který nastínil výhledy historické vědy do následujícího století.

Dokončení na str. 5

## Akademický týden III.



Pod tímto názvem proběhl ve dnech 20. – 25. 9. 1999 v prostorách CMTF UP cyklus přednášek z oboru pastorální teologie a studií křesťanského východu. Mezi přednášejícími byli zástupci i církevní pedagogové ze zahraničí; z Itálie přicestovala prof. Micheline Tenaceová (Papežský orientální institut, Papežská univerzita Gregoriana, Řím), která v Olomouci pronesla přednášku s názvem „Antropologie – stvoření, hřích, vykoupení“. Přítomni byli bohoslovci římskokatoličtí, pravoslavní i řeckokatoličtí.

Text a foto T. Jemelka

## Vědecko-didaktická výstava

Také letos byla při zahájení nového školního roku instalována v prostorách Teoretických ústavů LF UP výstava o mikroskopických vyšetřovacích metodách, dokumentovaných výběrem mikrofotografií biologických objektů. Výstava je volně přístupná ve vestibulu TÚ a končí 8. 10. 1999.

-mh-

## Z vědeckých pracovišť UP

## Studium fotodynamického jevu

Doc. RNDr. Hana Kolářová, CSc., z Ústavu lékařské biofyziky LF UP se zabývá aplikacemi laserového záření v medicíně. Především se věnuje studiu tzv. fotodynamického jevu a možnostem jeho uplatnění v léčbě nádorových onemocnění. V následujícím rozhovoru přibližíme tuto problematiku našim čtenářům:

Co je fotodynamický jev?

Existují chemické látky, které zvyšují citlivost buněk na světlo. Tyto látky nazýváme fotosenzibilizující neboli fotodynamicky aktivní. Patří k nim látky přirozeně se vyskytující v organismu, např. porfyriny, a látky připravené chemickou syntézou, např. barvoiva akridin, eosin, fluorescein, užívaná v laboratořích, a také méně známé ftalocyaniny. V nízkých koncentracích jsou pro buňky netoxické, ale po ozáření viditelným zářením dochází k poškození a usmrcení buněk.

Jaké je vysvětlení?

Tato látka, tzv. fotosenzibilizátor, při ozáření absorbuje světelná kvanta, tím je aktivována a vyvolá oxidačně redukční pochody spojené s přenosem energie na buněčné struktury, oxidaci některých buněčných sloučenin, a tedy poškození buněk.

Fotodynamie je tedy senzibilizovaná fotooxidace. Co je ale podstatou aktivace?

Absorbci světelných kvant se molekuly fotosenzibilizátoru dostávají do vysokoenergetického tripletového stavu. Ten trvá určitou dobu a do základního stavu se vrací přenosem energie na molekulární kyslík, z něhož vzniká cytotoxický kyslík singletový. Je vysoce reaktivní a vyvolává změny buněčných membrán cestou lipidové peroxidace, poškození buněčných proteinů, a to se nakonec projeví zánikem buněk – cytolyzou.

Jak se tento mechanismus může uplatnit v léčbě nádorů?

Princip léčby je založen na vyvolání fotodynamické reakce po celkovém nebo zevním podání fotoaktivních látek s následným ozářením nádorové tkáně viditelným zářením (světlem) nebo dlouhovělným ultrafialovým zářením. Selektivní tumorózní destrukce při fotodynamické léčbě je dosaženo přednostním hromaděním fotosenzibilizátoru v maligní tkáni. Nejčastěji používané hematoporfyrinové deriváty včetně Photofrinu jsou po nitrožilní injekci nejprve vychytány většinou normálních tkání i nádorových buněk, ale po 24 h zůstávají selektivně nahromaděny v nádorové tkáni, kůži a v parenchymatózních orgánech. Po ozáření patologického ložiska zářením vhodné vlnové délky postihuje fotochemická reakce nejen vlastní nádorové buňky, ale i cévní složku tumoru, což vede

k rozpadu nádorové tkáně z nedostatku krevního zásobení.

Jak zjišťujete vhodnou vlnovou délku aktivního světla?

Výběr vhodné vlnové délky aktivního záření vychází ze studia absorpčních spekter fotosenzibilizátorů a souvisí rovněž s hloubkou průniku záření do tkáně. Je známo, že se vzrůstající vlnovou délkou roste i hloubka penetrace záření tkání. Ideální fotosenzibilizátor by měl být aktivován delšími, hlouběji penetrujícími vlnovými délkami viditelného záření (670–680 nm), po aplikaci by měl být rychle odstraněn ze zdravé tkáně, především z kůže a očí, a neměl by být toxický, pouze fototoxický.

S jakými fotosenzibilizátory pracujete?

Zaměřujeme se na ftalocyaniny, které představují novou generaci látek vyhledově využitelných

pro fotodynamickou léčbu. Ftalocyaniny jsou syntetické porfyriny vykazující největší absorpci v dlouhovlnné oblasti viditelného spektra. Jsou chelovány zinkem nebo hliníkem a tyto diamagnetické kovy zvyšují jejich fototoxicitu. Pokud vás tato problematika zajímá podrobněji, je možné se o této části naší práce dočíst v publikaci uveřejněné na internetovské adrese <http://www.netsci-journal.com/v1/kolarova/kolarova.htm>. (Citace: Kolářová, H., Kubínek, R., Strnad, M.: Spectral properties of the phthalocyanines and their phototoxicity. Internet Photochemistry and Photobiology. [www.photobiology.com](http://www.photobiology.com). Internet Journal of Science-Biological Chemistry – <http://netsci-journal.com>)

-mh-

Dokončení v příštím čísle.

## Očima zahraničních lektorů

## „Budoucnost musím vidět pozitivně“

David Livingstone, B. A., (nar. 1966), absolvoval v roce 1989 University of California v Berkeley (USA), kde studoval americkou a britskou literaturu se zaměřením na 19. století. V roce 1990 poprvé přijel do tehdejšího Československa, kde po dobu jednoho roku působil jako anglický lektor v Rožnově pod Radhoštěm. V roce 1993 nastoupil na Katedru aplikované lingvistiky FF UP, od roku 1995 až dosud přednáší anglickou literaturu na Katedře anglistiky a amerikanistiky FF UP. V současné době pracuje na doktorandské práci, která je zaměřena na dílo G. K. Chestertona.

Co vás vedlo k tomu, že jste z USA přesídlil do střední Evropy?

Už na univerzitě jsem měl vedle hlavního předmětu studia velký zájem i o slovanskou literaturu, a také ji studoval. Současně jsem dva roky pracoval pro organizaci, která se snažila o podporu ekologických aktivit ve východní Evropě. Pak u vás proběhla revoluce a změny, ke kterým se zde schylovalo a které se zdály být předzvěstí něčeho nového, mne lákaly. Je to vlastně čest mít možnost k tomu všemu nějak přispět. Američané jsou až příliš spokojeni sami se sebou, je tam až příliš stability a spousta lidí už přestala přemýšlet nad tím, jak mohou svůj život zlepšit, pracovat sami na sobě... O Československu jsem příliš informací neměl, znal jsem jen některá jména – Havel, Kafka, Kundera...

Jak došlo k tomu, že jste zakotvil právě na olomoucké univerzitě?

Toužil jsem po životě ve větším městě, i když Rožnov mne dost oslovil. Také jsem chtěl začít s učením na univerzitní půdě.

Jací jsou podle vašich zkušeností čeští studenti a jaké spatřujete rozdíly ve způsobu výuky v USA a zde?

Největší rozdíl vidím v tom, že téměř všichni zdejší studenti (na FF UP) mají dva předměty, což znamená, že jsou neustále v posluchárnách. V Americe nebo i v Anglii mají studenti jenom deset až dvanáct hodin týdně výuky a tím mají víc času, aby mohli studovat sami, číst literaturu. Čeští studenti nejsou např. schopni přečíst týdně jeden román; pokud musí sedět šest hodin denně ve škole, jsou méně extrovertní – je to zkrátka zcela odlišný systém. Současně však musím říci, že čeští studenti mohou konkurovat kdekoli ve světě, většina z nich má slušnou jazykovou úroveň, jsou schopni se soustředit.

Vadí mi však, že většina z nich je převážně pasivní, např. to, že skončila Studentská unie, mne šokovalo. Ti, kteří studovali ještě před revolucí, měli zájem o literaturu, studovali nejen hlavní předmět; teď chtějí hlavně absolvovat. Přitom by

měli být radikální, měli by se snažit změnit systém, mít své organizace... Chápu, že jde o určité dědictví minulosti a že každý náznak „organizovanosti“ se jim zdá být ponižující. Ale podle mého názoru přichází doba, kdy nejen studenti, ale i učitelé musejí tuto bariéru překonat: sám jedinec mnoho nemůže, musíme pracovat spolu. Ale nechci, aby to vyznělo, že čeští studenti jsou špatní, protože jsem měl spoustu zajímavých a nadaných studentů, se kterými byla čest se seznámit a učit je.

A učitelé?

To je podle mého názoru větší problém. Např. všichni vědí, jaké jsou zde finanční podmínky – důsledkem toho je skutečnost, že mladší generace nemá velký zájem o to zůstat a pracovat na univerzitě. Věkový průměr učitelů je proto stále vyšší. Dalším problémem je oblast spolupráce a komunikace mezi pedagogy. Zdá se mi, že každý je nejráději zavřený ve svém kabinetu, má svůj zdroj literatury, své výsledky a nechce, aby druhí věděli, co má. Také se mi zdá, že málo spolupracujeme s ostatními univerzitami, zejména brněnskou a pražskou.

Velkým problémem je také nedostatek financí...

To je také velmi důležitá věc. Myslím, že už se zvýšily možnosti např. v přístupu k literatuře, zlepšilo se i vybavení počítači, studenti mohou cestovat a poznat jiné země... Ale pokud tady chce někdo pracovat, musí být připraven obětovat hodně, zejména po finanční stránce: musí ještě pracovat někde jinde a to škodí jeho schopnostem, jeho odbornému rozvoji. Prostor pro uplatnění špičkových učitelů tady je, ale chybí motivace, mechanismus, jak je zde udržet.

Jak pocítujete prestiž vědce, vysokoškolského učitele v českých podmínkách?

Lidi nás respektují, ale když jsem tady kupoval byt, majitelka se ptala, co dělám, a když jsem řekl, že učím na univerzitě, ptala se udiveně, proč si nenajdu něco lepšího. To bylo strašně ponižující. Domnívám se, že učit na vysoké škole je skoro nejdůležitější práce, která existuje. Bohužel, peníze vládnou světem...

Publikovali jste už tady nějaké práce?

Nyní pracuji na učebnici o anglické literatuře 19. století, kterou konzultuji s některými spolupracovníky. Vystoupil jsem také s příspěvky na různých konferencích. Rád bych v dohledné době dokončil svou doktorskou práci.

Jak hodnotíte celkový přínos svého působení na olomoucké univerzitě? Co vás oslovilo a co vás občas vede k úvahám nad změnou působení?

Jsem především vděčný, že jsem dostal důvěru katedry a mám možnost tady učit, že jsem měl

Katedra historie FF UP se postarala o vhodné doplnění sjezdového jednání dokumentační výstavou fotografií doc. I. Bartečka nazvanou Jihoamerické album. Výstava vycházela z výsledků jeho expedice po zemích Latinské Ameriky.

Ze základních pozitiv sjezdu je nutno připomenout, že se poprvé konal mimo Prahu, a i tím ukázal, že nejsou pouze pražská historická pracoviště. Z dalších kladů je nutno připomenout svobodu a pluralitu názorů, které zde zazněly.

Ze stinných stránek je třeba zdůraznit malý zájem o metodologické a teoretické postupy historické práce, malou pozornost světovým dějinám a naopak upřednostňování dějin českých.

Z více než 420 účastníků sjezdu si snad většina odnášela domů pocit, že tři dny strávené v Hradci Králové nebyly pro ně jen nudnou zastávkou v životě, ale naopak obohacením jejich dalšího odborného i osobního působení.

Dr. D. Papajík,  
Katedra historie FF UP

## Diskuse, názory, ohlasy

## Ad: Poslední zasedání AS UP

V Žurnále č. 29, který spatřil světlo světa 20. 5. 1999, bylo v článku *Poslední zasedání AS UP* uvedeno, že „... byl podán podnět k projednání v Koordinační radě IC UP, který se týká drahých a nekvalitních skript“. Ráda bych čtenáře informovala o krocích Vydavatelství UP, kterými jsme reagovali na tento podnět.

Abychom mohli přijmout potřebná opatření k odstranění uvedených nedostatků, bylo třeba zjistit, co je konkrétním důvodem k nespokojenosti. Po přečtení celého zápisu a dotazech adresovaných členům AS UP jsme nic konkrétního nezjistili. Rozhodli jsme se proto zorganizovat anketu, ze které bychom se mohli dozvědět více. Sestavili jsme dva druhy dotazníků, které se týkaly služeb poskytovaných všemi pracovišti VUP.

Jeden typ dotazníku byl určen návštěvníkům prodejny skript. Tyto dotazníky byly umístěny na všech fakultách, v prodejně a v menze. Počet zodpovězených anketních lístků odpovídá období, ve kterém tato anketa probíhala (červen) – cca 250. Ale i z tak malého počtu odpovědí jsme po statistickém vyhodnocení dostali velice zajímavé informace (viz příložená tabulka). V každém případě budou brány na zřetel v naší další práci. První vlašťovka je již tady: úprava (prodloužení) otevírací doby prodejny (viz ŽUP č. 3/9). Dále bude v prodejně v těchto dnech instalována schránka, kam bude možno vhodit připomínky, náměty, stížnosti, ale i návrhy a nápady k rozšíření našich služeb.

Druhý typ dotazníku byl rozeslán na vedení fakult, fakultní akademické senáty a fakultní ediční komise. Zde odpověděli představitelé celkem čtyř fakult. Jejich hodnocení činnosti VUP je kladné, odpovídá vyjadřující nespokojenost se nevyskytovaly. Z odpovědí na některé otázky vyplývá nedostatečná informovanost našich zákazníků. Bereme tuto skutečnost na vědomí a pokusíme se o nápravu. Prvním krokem bude vypracování informačního letáku o VUP, dále připravujeme uspořádání *Dne otevřených dveří*, kde všem návštěvní-

možnost pracovat dostatečně svobodně. Kdybych učil na některé z amerických vysokých škol, určitě bych zpočátku musel dělat něco strašně nudného. Tady jsem měl svobodu, vedl jsem asi deset různých kurzů a nemusel přitom opakovat stále stejné věci. Občas však přemýšlím, zda bych se neměl vrátit.

Co vás nejvíce rozčiluje?

To, jak jsou Češi malicherní, pesimističtí a pořád si stěžují, často závidějí jeden druhému. Snažím se být optimista, být pozitivní, ale někdy je to těžké, když mají všichni tak depresivní obličej: jezdit v tramvaji – to je trest. Rovněž mi vadí zdejší časté rasistické nálady a projevy. Žil jsem vždycky v určitém „mezinárodním“ prostředí, a to je mnohem bohatší život. Češi často tvrdí, že jsou uprostřed Evropy, ale to přece také znamená, že tady bude existovat spousta jiných lidí a národností. Je to chyba, když Češi usilují o svou přítomnost v Evropě, v NATO atd., jen potud, pokud je to výhodné, a nechtějí si uvědomit, že to ze všeho nejvíce znamená toleranci.

Jak vidíte svou budoucnost – uvažujete o získávání nových zkušeností někde jinde?

Byl bych rád, kdybych tady mohl zůstat, ne snad na celý život, ale určitě nějakou delší dobu. Rád bych měl také možnost pracovat občas – jeden semestr, půl roku – někde jinde. Až začneme více spolupracovat se západní Evropou, otevrou se i v tomto směru další možnosti jak pro učitele, tak pro studenty. Budoucnost vidím pozitivně – musím ji tak vidět.

Za rozhovor poděkovala

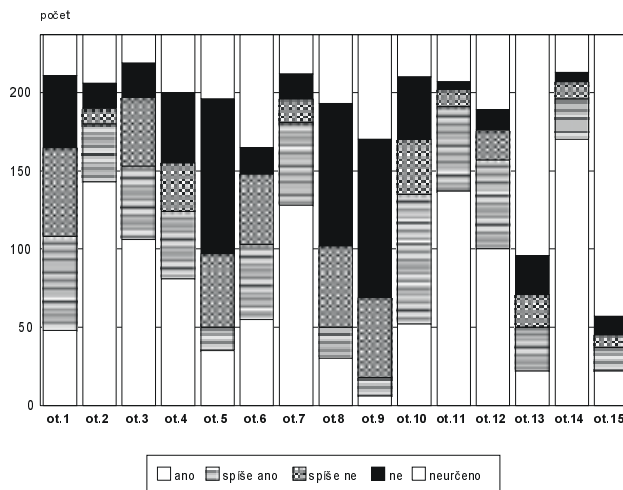
V. Mazochová

kům rádi ukážeme naše nové pracoviště (Zbrojnice) a zodpovíme všechny případné dotazy. Do té doby prvotní informace o našich službách, publikacích na skladě, novinkách, ale také informace pro autory, naleznete na naší webové stránce na adrese [www.upol.cz/vup](http://www.upol.cz/vup).

Závěrem bych ráda zdůraznila, že i když se výsledky ankety poněkud lišily od závěrů uve-

dených v zápise AS UP, snažili jsme se reagovat na každý podnět. Platí to i do budoucna a naše reakce a opatření k odstranění případných nedostatků a nespokojenosti budou o to pružnější, oč konkrétnější a adresnější bude kritika naší činnosti.

RNDr. H. Dziková,  
ředitelka Vydavatelství UP



Legenda ke grafu (použité otázky dotazníku):

1. Vyhovuje vám současná prodejní doba?
2. Vyhovovala by vám prodloužená odpolední prodejní doba?
3. Jste spokojeni s uspořádáním jednotlivých titulů v prodejně podle oborů vzdělávání (ob-sahu)?
4. Bylo by pro vás lepší rozdělení titulů podle jednotlivých fakult UP?
5. Vyhovovalo by vám seřazení titulů abecedně podle jmen autorů?
6. Ždá se vám cena našich publikací (skript) ve srovnání s ostatními vysokými školami vysoká?
7. V současné době se převážná část skript zhotovuje ve formátu A4 – vyhovuje vám tento formát (210 x 297)?
8. Byl by pro vás vhodnější formát A5 (148 x 210)?

9. Byl by pro vás vhodnější formát B5 (176 x 250)?

10. Je kvalita výroby skript podle vás dostateč-ná (pevná vazba, čitelnost, chybějící stránky apod.)?
11. Chová se k vám ochotně a slušně personál v prodejně?
12. Dokáže vám personál prodejny poradit při hledání určitého titulu?
13. Zajistí vám personál prodejny (pokud to je v jeho možnostech) objednávku titulu z jiných VŠ a z jiných vydavatelství?
14. Mělo by pro vás význam zveřejnění seznamu studijních titulů z jiných VŠ a z jiných vydavatelství v ČR?
15. Vyřizuje personál prodejny reklamace vad-ných titulů k vaší spokojenosti?

## Vydavatelství UP

## Záříjová produkce

Po prázdninovém poklusu ve znamení před-nostního tisku přednášek pro sedm fakult UP se záříjová produkce začala ubírat normálním tempem a přinesla tyto nové tituly.

## Filozofická fakulta

Rudolf Baumbach: Lese- und Hörtexte zur deutschen Dialektologie, 1. vyd., 53 s.

Josef Bartoš: Úvod do metodiky historického bádání a nauky o pramenech, 1. vyd., 93 s.  
Stanislav Komenda: Nástroje objektivního ma-nažerského rozhodování, 1. vyd., 254 s.

## Pedagogická fakulta

Jaroslav Kysučan, Jindřich Kuja: Kapitoly z teo-retických základů speciální pedagogiky, do-tisk 1. vyd. z roku 1997, 99 s.

Alena Nelešovská, Hana Spáčilová: Didaktika III, dotisk 1. vyd. z roku 1998, 39 s.

## Přírodovědecká fakulta

Marek Jukl: Analytická geometrie kuželoseček a kvadrik, 1. vyd., 226 s.

Jitka Kojecká, Miloslav Závodný: Příklady z matematické analýzy I, 1. vyd., 111 s.

## Lékařská fakulta

Jan Hálek: Biofyzika pro bakaláře, dotisk 1. vyd. z roku 1996, 213 s.

Milan Hejtmánek a kol.: Praktická cvičení z biologie, čtvrté vydání, 204 s.

Vladimír Brunner: Bolest v orofaciální oblasti, dotisk 1. vyd. z roku 1997, 39 s.

## Fakulta tělesné kultury

Hana Krapková, Jana Šopková: Tance – lidové, kontratance, společenské, dotisk 1. vyd. z roku 1998, 67 s.

Jarmila Riegrová a kol.: Regenerační a spor-tovní masáže, čtvrté, přepracované vydání, 81 s.

## Právnická fakulta

IURIDICA I, ACTA UP, I-1999, 193 s.

## Tituly mimo ediční plán

Antonio Gómez Alfaro: Velký proticikánský zátah, 1. české vydání, překlad Jiří Černý, 142 s.

Jan Michalík: Školská integrace dětí s posti-žením, 1. vyd., 135 s.

-haupt-

## MEZI NÁMI VZDĚLANCI

Když byla 19. září 1851 zrušena Filozofická fakulta Františkovy univerzity v Olomouci, čímž započal proces postupné likvidace tohoto vysokého učení, stál v čele rakouského ministerstva vyučování

LEOPOLD LEV HRABĚ Z THUNU A HOHENSTEINU,

příslušník starobylého a bohatě rozvětveného aristokratického rodu, doloženého v jižním Tyrolsku již ve 12. století. Leopold Lev hrabě z Thunu a Hohensteinu pocházel z tzv. děčinského majorátu (tj. nedělitelného nemovitého majetku) Thunů, založeného hrabětem Josefem (1737–1796). Josefův syn František Antonín (1786–1873) přivedl na svět kromě nejmladšího syna Leopolda Lva ještě dva mužské potomky, Františka (1809–1870) a Bedřicha (1810–1881). Bedřich hrabě z Thunu a Hohensteinu sloužil habsburské monarchii jako diplomat, naposledy jako vyslanec u carského dvora v Petrohradu. František hrabě z Thunu a Hohensteinu uzavřel morganatický sňatek s měšťankou Magdalénou Königovou, vzdal se správy rodinných statků a věnoval se činnosti v českých spolicích a památkové péči.

Leopold Lev hrabě z Thunu a Hohensteinu se narodil 7. dubna 1811 na zámku v Děčíně. Po absolvování právo na pražské univerzitě cestoval po Evropě, nato pobýval v Praze a k velké radosti představitelů českého národního obrození, zejména Františka Palackého, se horlivě podílel na obrození kulturních snahách. Učil se česky, četl starou i novou českou literaturu, byl členem výboru Muzea Království českého i jedním z prvních zakladatelů Matice české. V březnu roku 1841 odmítl v článku otištěném v augsburském listu *Allgemeine Zeitung* obviňování rakouských Slovanů z panslavismu a prosazoval austroslovistickou koncepci usilující získat vládní podporu pro slovanství, zejména české jazykové a literární snahy. O rok později vydal Thun německy psanou brožuru *O současném stavu české literatury a jejím významu* (práce vznikla již před deseti lety a s jejím obsahem vyslovili souhlas Josef Jungmann a Pavel Josef Šafařík) a znovu zde prosazoval ideje austroslovistického programu. V další německy psané brožurě *Postavení Slovanů v Uhrách*, sestavené z korespondence s maďarským nacionalistou Férencem Puszkym, hájil Thun kulturní svébytnost Slovanů.

Současně Thun nezapomínal na kariéru ve státních službách – byl krajským komisařem ve Slavněm, vládním komisařem ve Vídni a jako guberniální rada v Haliči málem přišel o život při

nepokojích ve Stanislavově. V květnu revolučního roku 1848 se L. L. Thun stal prezidentem gubernia (zemské vlády) v Čechách, ale záhy zklamal radikálně demokraticky orientovanou část české společnosti kompromisními postoji vůči konzervativním dvorním kruhům. Během čerwonového povstání v Praze byl Thun studenty vedenými Josefem Václavem Fričem zajat a jako rukojmí uvězněn v Klementinu, následujícího dne však byl po zásahu národních liberálů v čele s Palackým propuštěn. Po porážce povstání vojenskými oddíly pod velením Alfréda knížete Windischgrätze rozpustil Thun Národní výbor pod záminkou účasti některých jeho členů v povstání. Nezávázal se však ani Vídni, když předtím požadoval svolání zemského sněmu do Prahy na 4. července 1848, a v témže měsíci byl úřadu guberniálního prezidenta zbaven.

Po potlačení revoluce v Rakouské říši následujícího roku obhájoval Leopold Lev hrabě z Thunu a Hohensteinu konzervativní politické zásady brožurou *Úvahy o nynějších poměrech, hledíc zvláště k Čechám* a dne 28. července 1849 se stal ve vládě Felixe knížete Schwarzenberga ministrem vyučování. Svě ministerské křeslo si L. L. Thun podržel i po Schwarzenbergově smrti 5. dubna 1852, kdy funkci předsedy ministerské rady převzal císař František Josef I., tj. v letech tzv. Bachova absolutismu (podle ministra vnitra této vlády Alexandra Bacha). V ministerské funkci podnítil Thun řadu reforem středního i vysokého školství, přičemž se řídil zejména německými vzory. Za Thunovy účasti ve vládním kabinetu došlo zejména k založení „českých škol reálných“, tj. reálných gymnázií, a klasická gymnázia se rozšířila o dvě tzv. lyceální třídy, vzniklé ze dvou prvních ročníků filozofického studia. Na rakouských univerzitách v rámci Thunových reforem byly místo dosavadních konkurzů na profesorská místa zavedeny náročnější habilitace spojené s předložením vědecké práce, byla prohlášena svoboda vědeckého bádání, filozofické fakulty se staly rovnoprávnými s ostatními fakultami, do čela fakult byli postaveni děkani a roku 1850 vstoupil v platnost nový studijní řád.

Značný pokles počtu studentů na olomoucké univerzitě, zejména na filozofii, podíl univerzity na revolučních akcích roku 1848, snaha upevnit vazbu mladé moravské inteligence k Vídni a změnit lokalizaci univerzit v rámci monarchie byly hlavními příčinami zrušení olomoucké filozofické fakulty 19. září 1851. Následovalo uzavření olomoucké právnické a státovědecké fakulty 10. srpna 1855 a konečně likvidace tohoto vysokého učení jako celku císařským dekretem ze 17. května 1860. V Olomouci tak zůstala jen teologická fakulta, a to

až do vzniku Univerzity Palackého roku 1946, a dočasně se udrželo (do roku 1875) medicínsko-chirurgické studium.

18. srpna 1855 byl mezi Vatikánem a rakouskou vládou uzavřen konkordát, jímž se římskokatolická církev osvobodila od státního dohledu, získala značná privilegia v základním a středním školství a duchovní byli oproštěni od daňové povinnosti (konkordát trval do května 1874). Jak dokládá Thunův nedatovaný podpis v Pamětní knize olomoucké Studijní knihovny (na stránce s podpisy z 50. let minulého století) zřejmě tohoto roku v souvislosti s přípravou konkordátu navštívil ministr kultury a vyučování L. L. Thun olomouckého arcibiskupa Bedřicha knížete Fürstenberka.

Leopold Lev hrabě z Thunu a Hohensteinu byl členem i krátké vlády státního ministra Agenora hraběte Goluchovského (do 3. prosince 1860) po vydání Říšnového diplomu (20. října 1860), jímž císař přiznal zákonodárnou moc zemským sněmům a říšské radě. Po odchodu z vládní funkce inicioval L. L. Thun schůzku Františka Ladislava Riegra s Jindřichem Jaroslavem hrabětem Clam-Martiničem dne 6. ledna 1861, jíž započalo spojení konzervativního křídla českých politiků s historickou šlechtou. V následujících letech působil L. L. Thun jako člen panské sněmovny a jako poslanec na českém sněmu za velkostatkařskou kurii, v panské sněmovně podpořil rozdělení Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze na univerzitu českou a německou (stalo se tak 28. února 1882). Zemřel ve Vídni po delší nemoci 17. prosince 1888.

J. Fiala



Leopold Lev hrabě z Thunu a Hohensteinu na dobové litografii

## Univerzitní pracoviště informují

### Nové kurikulum v Maastrichtu /I/

Ve dnech 21. 6. až 2. 7. jsme díky programu Socrates a laskavostí holandských pořadatelů dostali možnost zúčastnit se čtrnáctidenního semináře *Expanding Horizons in Problem Based Learning (PBL)*, pořádaného Lékařskou fakultou v Maastrichtu. Ve dvou částech bychom chtěli shrnout naše poznatky a dojmy ze dvou týdnů velmi zajímavého a užitečného kurzu. Nejprve ale několik slov úvodem:

Lékařská fakulta v Maastrichtu začala působit v roce 1974, i když univerzita byla oficiálně založena až o dva roky později. Fakulta používala od prvopočátku nové kurikulum s rozsáhlou integrací jednotlivých disciplín. Jako vzor sloužila holandským organizátorům Lékařská fakulta McMaster University v Hamiltonu v Kanadě. V roce 1991 byla otevřena nová nemocnice s navazující krásnou a nesmírně účelnou budovou lékařské fakulty. Fakulta má dnes 1250 studentů, 650 akademických pracovníků a 440 dalších zaměstnanců.

Po letech zkušeností s novým kurikulem začala maastrichtská fakulta pořádat každoroční čtrnáctidenní semináře pro zájemce z celého světa, kteří se chtějí s novým kurikulem blíže seznámit. Letošního semináře se zúčastnilo 56 zájemců z 23 zemí. První týden byl věnován více praktickým ukázkám a metodice problémově orientované výuky. Druhý týden se zabýval koncepčními otázkami i praktickými aspekty budování nového kurikula. V této části našeho sdělení bychom chtěli popsat naše dojmy z prvního týdne, v navazující části z týdne druhého. Z praktických důvodů je nemožné, abychom zacházeli k nejvýznamnějším hlediskům vlastní podstaty snah o změnu výuky na lékařských fakultách. Touto problematikou jsme se zabývali již několikrát včetně článků v Žurnálu UP.

Obecnou použitelnost PBL ve vzdělávacím procesu a snahu po jeho co nejširším využití dokumentovala profesní skladba účastníků semináře, kde vedle sebe seděli učitelé středních

i vysokých škol se zaměřením humanitním i technickým. Přednášky zkušených pedagogů z maastrichtské lékařské fakulty velmi instruktivně informovaly o způsobu zavádění PBL, všech jeho výhodách i úskalích, zmíněna byla i finanční stránka projektu, který nevyžaduje vyšší náklady než klasická forma výuky.

Zvláštní pozornost byla věnována organizaci studia s důrazem na kontrolní úlohu a osobní zainteresovanost děkana fakulty a významné vůdčí poslání koordinátora kurikula. Koordinátor trvale spolupracuje se zástupci jednotlivých kateder a řídí rovněž administrativní pracovníky studijního oddělení. Dohlíží na přípravu učitelů angažovaných ve výuce a především na organizaci studia včetně praktické přípravy a způsobu prověřování vědomostí. V zájmu co nejširší integrace studia posuzuje společně se svým týmem připomínky kateder a doporučuje jejich využití při formování náplně kurikula. Výstisk kurikula pro školní rok 1998/99 nám byl poskytnut.

V zájmu co nejširší integrace studia posuzuje společně se svým týmem připomínky katedry a doporučuje jejich využití při formování náplně kurikula. Výtisk kurikula pro školní rok 1998/99 nám byl poskytnut.

Od prvního ročníku studia se praktická výuka uskutečňuje nejprve v dobře vybave-

### ... a tento týden...

#### 6. ŘÍJNA

**Katedra botaniky – Laboratoř růstových regulátorů PřF UP, Šlechtitelů 11, budova A, učebna 502, 16.00 hod.:** Dr. V. Divoký (hematologie, LF UP): Gene targeting in embryonic stem cells and hematopoiesis. Cyklus odborných přednášek.

**U-klub, Šmeralova 12, 20.00 hod.:** ZZ TOP revival band.

**Aula Centra Aletti, Křížkovského 2, 20.15 hod.:** Přednáška P. Richarda Machana z cyklu *Chodili spolu aneb z čisté lásky na téma „Teologie manželství“*. Pořádá Vysokoškolské katolické hnutí.

#### 6. – 8. ŘÍJNA

**Sidia, Olomouc:** VI. české sympozium o arytmiích a kardiostimulaci. Pořádá pracovní skupina České kardiologické společnosti, Nadace Srdeční rytmus a I. interní klinika LF UP.

#### 7. ŘÍJNA

**Muzeum umění Olomouc, Denisova ul., 15.00 hod.:** PhDr. L. Daniel, Ph.D.: Vidění a vědění – Galileo Galilei, Leonardo da Vinci a florentské malířství seicenta. Symposin – cyklus přednášek o umění Arcidiecézního muzea a Katedry dějin výtvarných umění FF UP

#### 8. ŘÍJNA

**U-klub, Šmeralova 12, 20.00 hod.:** ROCK PARTY – pravidlená rokoteka s D. J. IVOTEAM.

## anketa anketa anketa anketa anketa anketa anketa anketa

### Budeme volit nového rektora UP

Na prvním zasedání Akademického senátu UP koncem září bude vyhlášena volba nového rektora UP. Funkční období současného rektora UP prof. L. Dvořáka, CSc., končí 31. 1. 2000. MŠMT ČR však požádalo o oznámení jména nového rektora do 19. 11. 1999. I když jména kandidátů zatím nejsou známa, jistě se již nyní mnoho členů akademické obce zamýšlí nad vhodným typem kandidáta na post rektora UP, nad očekávaným stylem jeho práce a nad úkoly, které by měl ve svém funkčním období řešit prioritně. Redakce Žurnálu UP by chtěla povzbudit členy akademické obce k hojně a odpovědně účasti na nadcházející volbě. V předstihu proto otev-

rá prostor pro odpovědi na připojené anketní otázky.

Anketní otázky otiskujeme od prvního čísla 9. ročníku Žurnálu UP; současně budeme zveřejňovat i odpovědi, které, jak očekáváme, nám do redakce pošlou čtenáři univerzitního listu. Mohou je do redakce doručit osobně, vnitřní poštou, e-mailem, faxem nebo telefonicky (kontaktní adresy jsou uvedeny v tiraži).

Doufáme, že členové akademické obce využijí příležitosti a dají podnět k zamýšlení nejen svým kolegům, ale i kandidátům na nejvyšší akademickou funkci své alma mater.

-red-

1. Jaký typ osobnosti by měl nový rektor UP představovat? (Důraz na vědeckou kvalifikaci, mezinárodní zkušenosti, administrativní způsobilost, manažerské schopnosti, strategické uvažování atp.)
2. Na kterou oblast (oblasti) by se měla zaměřit řídicí práce nového rektora především (priority)?
3. V čem by se měl dosavadní styl řízení univerzity změnit (resp. zachovat)?
4. Další poznámky.

## anketa anketa anketa anketa anketa anketa anketa anketa

ných učebnách s pomůckami, které dovolují imitovat praktické vyšetřovací postupy. Umožňuje rovněž simulovat práci s pacientem na „živém modelu“, což je skupina laiků, která si pod vedením odborníků brilantně osvojila anamnestické údaje i subjektivní potíže některých klinicky významných syndromů. Student, zcela samostatně vystupující v cvičné roli lékaře, je snímám průmyslovou kamerou, jeho dialog s pacientem je zaznamenáván. Vše je nakonec podrobeno důkladné analýze ze strany skupiny a jejího učitele.

Studenti medicíny absolvují 10 až 12 hodin výuky týdně. Výuka zahrnuje diskusi k zadanému problému, navazující přednášky a finální diskusi vedoucí k všeobecně akceptovatelnému závěru. Úloha učitele při skupinovém řešení problémů je zcela specifická, spočívá pouze v usměrňování diskuse. Měli jsme možnost vidět práci skupiny studentů v praxi a rovněž si osobně vyzkoušet tuto roli. Na druhé straně byla dána studentům možnost řešit a posoudit

kvalitu problémů, které jsme během kurzu sami připravili k diskusi.

Kontakt se studenty maastrichtské lékařské fakulty byl nejenom zajímavý, ale i velice poučný. Studium PBL si vybrali zcela dobrovolně, velmi často na doporučení starších kolegů nebo i středoškolských pedagogů. Jak vyplynulo ze všech jejich příspěvků, PBL odstraňuje únavnost až nudu při pasivním příjmu informací. Je nejenom aktivní formou výuky nejvyššího stupně, ale poskytuje více volného času pro všestranný rozvoj osobnosti během vysokoškolského studia. Jak jsme mohli vidět v případě studia medicíny, zabezpečuje navíc velmi účinně plynulé prolínání biomedicinských oborů s klinickými disciplinami, a to v celém průběhu studia. I to je jeden z pádných argumentů, pro který studenti preferují maastrichtské PBL kurikulum před klasickým kurikulem na jiných lékařských fakultách.

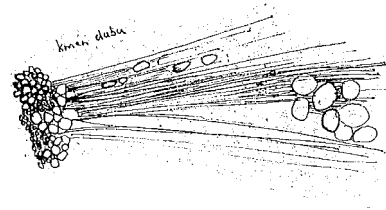
Doc. A. Merkunová, CSc., prof. J. Dušek, CSc., LF UP

## Studentská rubrika

### Nové výtvarné talenty

Na Katedře výtvarné výchovy PdF UP absoluuje obor učitelství každoročně řada studentek a studentů s diplomními pracemi z různých drhů výtvarného umění. Úkolu představit se jako výtvarný umělec se ujímají nejen studenti oboru učitelství na ZUŠ, které trvá pět let, ale také absolventi učitelství výtvarné výchovy a dalšího předmětu, kdy studium trvá jen čtyři roky.

Ačkoliv výhodu ročního času na realizaci diplomové práce studenti dvouoborového programu nemají a oproti studentům učitelství na ZUŠ zpracovávají svou diplomní práci v semestrech naplněných přednáškami, zkouškami, semináři a praxemi, jsou jejich výsledky v teoretické i praktické části srovnatelné svou kvalitou s výsledky studentů učitelství výtvarné výchovy na ZŠ.



Takovým objevem je diplomní práce Jany Návrátové, která vystudovala obor učitelství výtvarné výchovy a českého jazyka na školách 2. stupně.

Její téma *Svět organických forem* odhaluje nové oblasti inspirace pro výtvarné umělce i pro učitele výtvarné výchovy. Než vytvořila obsáhlý cyklus maleb pastelem, zabývala se výzkumy biologie, fyziologie, botaniky. Po svědomité teoretické i kreslířské přípravě si vybírala náměty pro malířské kompozice. Bionický mikrosvět se stává základem rozvoje výtvarné fantazie a kreativity, který se děje v postupných krocích: mladá výtvarnice nejprve skicuje tužkou, nato zpracovává témata malými skicami v barvě, pak vytváří větší skicy ve více variantách.

Postupuje důsledně, a k definitivním velkým malbám přistupuje teprve, když si je výrazem jista. V jejich zářivě barevných kompozicích volně pojaté organické formy oscilují na hranici mezi poezií a abstrakcí, divák se cítí vtažen do okouzujícího vnitřního světa mladé duše a bezděky uvažuje o vnitřním naladění této mladé generace.

Nemá ovšem možnost přecítit si teoretickou část této diplomní práce, v níž diplomantka studuje ty oblasti přírodních věd, které jí z výtvarného hlediska zaujaly. Pečlivě rozebírá své vlastní výtvarné postupy a techniky, v exkurzu do dějin umění podává svůj vlastní výběr nejdůležitějších tendencí a umělců. Velkým přínosem jsou její pedagogické metody, které invenčně spojují výtvarnou výchovu s obsahy výuky přírodovědných předmětů v daném ročníku.

Výstava J. Návrátové je otevřena i pro veřejnost v 1. patře PdF UP, Žižkovo nám. 5 do 15. října 1999. Je jednou z mnoha ukávek snahy pedagogů Katedry výtvarné výchovy pečovat o růst nových talentů a vychovávat dobré učitele.

Doc. D. Puchmarová, ak. mal., PdF UP